

מוסרה

כתב עת מבית "הלכה ומסורה" • חדש תמוז תשפ"ו • גיליון ע' • שנה ו' • mosera7156287@gmail.com
מפעל "ארחות הלכה" מוסדות "שובי נפשי" תכב"ץ

דבר מו"ר ראש המוסדות

מו"ר כה"ר הגאון המקובל רבי עזריאל מנצור שליט"א
ראש מוסדות "שובי נפשי" תכב"ץ

"חמדות גנוזות" ובכל זאת "כתבון מילי"

השקעה של שכל וממון רב, הכל כאשר לכל מגיע אל אותה הגניזה.

וכי בכדי דפסו דפסאי?

ודברתי עם ליבי, ראה אתה הכותב והמדפיס ספרים, כמה טרח הרב הכותב לכתוב את ספרו, וכמה ממון השקיע כדי להביא את ספרו לבית הדפוס כדי להפיצו בישראל. ומי יודע כמה וכמה ישתמשו בספר, לבסוף זוכה ספרו להיות מושלך בגניזה במקום להיותו מעטר את הספרייה, ואפילו מבלי לימוד עיון ושימוש בו, אלא כדי לראותם בלבד במצוי. ומה אם זה בספרים שכתבם אדירי דורות, שנעשים מעשים אלו בספריהם, ואם כן, ומכל שכן מה יעשו אזובי קיר, המעלים את דבריהם על הכתב, שתמצא ספריהם גודשים את חלל חדרי הגניזות. ואם כן לכאורה חס ושלוש מה תועלת בכל עשיה זאת, ואיבוד זמן וממון.

טוב הדפוס לקווי אפילו לנפש אחת כי תדרשנו

סוף דבר אמרתי, כי אם נכתב הספר לאותו המשכיל חכם ונבון האחד בלבד, וגם אם יהיה זה רק בשביל מחברו עצמו, כדי לחזור ולשנן את הכתוב בספרו, והיה זה מנת חלקו מכל עמלו, במה שניתן לו מן שמיא. אפילו באופן כזה, דיו לכך בכתביה ובהדפסה. ואם כן יצא, כי אין ספק אפילו כמלוא נימא, כי בכל אופן גם המתים אשר חיברו ספרים רבים, וכן החיים עדנה, שמחים הם בחלקם במה שלמדו ובמה שניתן להם מתנה, וחיברו ספרים. ומכל שכן כאשר זוכים אחרים ללמוד את תורתם, ושפתותם דובבות בבית החיים.

דברי חכמים וחידותם, בגניזה משכנם

הנה כאשר אני מסתכל על הכמויות הגדולות של ספרים המודפסים מכל הסוגים, חדשים גם ישנים, של חכמי ישראל לדורותם, גאוני עולם. הן בסיגנון כתיבתם, והן בהנחלת התורה בישראל בעיונם הגדול. ואשר חברו חיבוריהם ביגיעה אדירה ועצומה, ובנוסף לזה עניות דקה מן הדקה ודוחק גדול של הפרנסה, ובכל זאת השקיעו את כל כחם ומרצם והונם, לזכות לאותה כתיבה. ולבסוף, מגיעים ספריהם אל מרכזי הגניזות, ונערמים שם ערימות ערימות.

אף חדשים שעין לא שזפתם

לא רק במצב של בליה, אחר ששקדו בלימוד עמהם ונרדמו עליהם, וגם לא במציאות של תחילת בליה, אלא ספרים חדשים. **וכפי שראיתי והייתי המום** ממראה עיני כיצד הביאו ספריה שלימה, עם ספרים חדשים מכל הסוגים והמחברים, אשר זכתה והסיעה ברכב מהודר.... והשליכוה אל הגניזה.

ביערת הקדש מן הבית - ובמחשב נטעתי

ואפילו אם תרצה ללמד עליו זכות ולומר, כי מה שעשה מעשה זה, "זוכה" וביער הקודש מן הבית, הטעם הוא מפני שבזמנינו זה יש את המחשבים והתוכנות שמביאים אלפי ספרים בתוך קבצייהם, אשר כל גודלו אינו אפילו כשיעור אגודל. ומה לו להחזיק חדר שלם, ולשלם שכירות, ועלות השכירות היא יותר מכל הספרים. עם כל זה אינו דומה הלומד ומעיין מתוך ספר, ללומד מתוך המחשב. והדבר הוא פשוט, ובכל זאת הספרים הם בגניזות. ומכל שכן לראות את כל העלונים והדפים המודפסים בכמויות אדירות, אשר בהם תמצא

מחשבה כהלכה

כה"ר הגאון רבי נתנאל מנצור שליט"א
מח"ר ישיבת "שובי נפשי"

על חומות ירושלים הפקדתי שומרים

האחרים הם חסרון בקודש ממש, שבירת הלוחות, ביטול התמיד, שריפת התורה וצלם בהיכל, לעומת הבקעת החומה שהיא דבר גשמי, לכאורה.

וצ"ל ודאי שאין הצער כאן על החומה החומרית שהובקעה אלא על חומתה הרוחנית שבקעה, וזו הייתה כהקדמה לחורבן הבית. **חומת ירושלים** תחמה את העיר לא רק מפני הנצבים עליה לרעה, אלא גדרה את העיר לקדושתה, לדברים המותרים והאסורים בה, כדוגמת מעשר שני וקרן שלמים שהיו נאכלים בפנים חומותיה, ולא חוצה לה. 'חומת' אותיות 'חותם' הם חלקים רוחנים השוכנים תוככי ירושלים, שעם חורבנה נסתלקו ממנה. וזהו מה שחסרנו בעת הבקעת חומת העיר, לא עצים ואבנים, אלא קדושה. **דוגמא הפוכה** לזו מצינו בעת כיבוש העיר יריחו שהיתה סוגרת ומסוגרת, וכוח הקלי שבה היה גדול מאוד, ולא יכלו להבקיע חומותיה עד שהקיפוה יהושוע ונבחרו השבטים ז' פעמים כנגד ז' קלי' שהיו בה, וכשכבטל כוחה נפלה מאלה, כמ"ש המקובלים (הובא בפרי ע"ח שער ר"ח פרק ג). מכאן צריכים אנו ללמוד לעצמינו "אני חומה" היא כנסת ישראל, שצריך לגדור האדם עצמו בכל חלקי הרוחניות שבו, פן וחלילה יחרב בית מקדשו שלו. ויה"ר שיקום בנו: אתה תקום תרחם ציון תבנה חומת ירושלים, ונזכה לביאת גוא"צ השתא הכא, אכ"ר.

איאת במשנה תענית (פרק ד משנה ו) חמשה דברים ארעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז, וחמשה בתשעה באב. בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות, ובטל התמיד, והובקעה העיר, ושרף אפסטמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל. **עכ"ל.** **ויש לנו להתבונן** בקדושת חומות ירושלים, האם היא קדושת החומר שגם אבניה הפכו לקדושות, או קדושת הרוח להפריד ולהבדיל בין מה שלפנים החומה לבין מה שחוצה לה. **בגמ' קדושין** (דף נד ע"ב) פליגי תרי תנאי אליבא דרבי יהודה, חד סבר שאם יטול אבן מאבני החומה לבנותם בביתו, מעל בהקדש. וחד סבר דאין קדושה באבנים אלו, ויכול להשתמש בהם לצרכי חול ולא מעל.

וראה בתוס' שם (ד"ה תרי תנאי) מ"ש לברא פלוגתא דהגמ' במס' כתובות (דף קו ע"ב) עם הגמ' בשקלים (דף ז ע"א) בבניית חומות העיר. אם נבנים מממון העודף הנמצא בשיירי הלשכה, ויש בהם קדושה. או מממון שיירי בדק הבית, ואין בהם קדושה. **אליבא דמ"ד** שנבנו משיירי הלשכה ונתקדשו אבניה, מובן בפשיטות טעם החילול והצער הנכלל בה' דברים שאירעו ב"ז תמוז, שכן נבנו מכספי קודש. **אך אליבא דמאן** דס"ל שאין כל קדושה באבניה, שנבנו משיירי בדק הבית, צריך לתת טעם שכל הד' דברים

דיני נטילת ידים שחרית - המשך

3

אין אדם נוגע במוכן לחבירו

של נשות סדה, אשר נהגו סלסול בעצמן "ולא תלכנה לחטוב עצים", וא"כ בחור זה אשר שידך לה, כלום ינהג בה באותו כבוד כפי הנהוג בעירם?

אך האב חרץ את הדין ואמר לבתו שהיא תינשא לאותו בחור מדמאר, וכבת כשרה העושה את רצון אביה, קבלה את דבריו ללא עוררין, אף שלבה בל עמה.

המשפחה הודיעה לבחור הראשון על הענין, הלה היה בצער גדול, אך לא היה לאל ידו לעשות מאומה. אמנם אם הנערה היתה מדברת על לבו של הבחור הראשון, באמרה כי ברור לה שהבחור השני שהשתדך עם ביתה לא יזכה לשאתה לאשה, ובסוף הוא יזכה לשאתה כפי שסוכם מתחילה.

מעת לעת אף היתה האם מביאה לבית המדרש בו למד הבחור הראשון חלב עם דבש וכעכים, והנה קרבה עת החתונה, ומאחר ובתימן הנשים היו מכינות את הסעודה, וכלל נשות העיר היו משתתפות ומסייעות, זאת בוררת את החיטה זו טוחנת זו מבשלת וזו אופה. כמו כן היו שורות צימוקים לעשיית שיכר ועוד הכנות שונות, למען יהיה מה להגיש בכל שבעת ימי המשתה, אשר בתימן עוד היו שבעת ימי משתה ממש, כי האורחים הבאים ממרחקים היו לנים במקום למשך כל שבעת הימים, והיו מתחילים להגיע כבר ממוצ"ש שקודם החתונה, כפי הנקרא בל"ע "שֶׁפֶת בִּידָעַ - שבת התחלה".

משכך קדם אבי החתן וחילק בין נשות העיר מיני קטניות להכנה או לטחינה, וכשהיה נותן להם, נכנסה בו רוח שטות והיה אומר לנשים שיכינו את המצרכים, לצורך סעודת ההבראה של בנו. נשות העיר היו מזועזעות, וכל אחת בתורה היתה אומרת לו "ברית כרותה לשפתים" אסור לומר כן. אך הוא בשלו חוזר שוב ושוב על אמרתו זו...

והנה אכן ברית כרותה לשפתים, ובאותו יום שחל בו מועד החתונה נפטר החתן בפתע פתאום, ללא כל סיבה הנראית לעין, ובאמת היו ההכנות לצורך משתה אחרונים, תחת כי יהיו לשבעת ימי משתה ראשונים, המעשה גרם לזעזוע עמוק בין כל אנשי העיר.

מיד בתום ימי האבל, חזרה הצעת הבחור הראשון שנשתדכה עמו, הלה נשאה כדן וכהלכה, חיו שנים רבות פרו ורבו גם שניהם.

ועל כך היה אומר רבי משה מנצור זצוק"ל פלה פוֹןק אַלמֶרפֶּב, יַעֲלֶם אֶלְלָה לִמֶּן תּוֹפֶתֶב. והיינו כלה הרכובה על המרכבה, ה' יודע למי היא כתובה. ללמדך שאין אדם נוגע במוכן לחבירו כמלא נימא.

בזמנינו בהגיע עת דודים, נהוגים ענייני בירורים פגישות והיכרויות בין המשודך למשודכת, דבר זה לא היה נחלת כלל ישראל עד לפני כמה עשרות בשנים, קודם לכן היו הורי החתן והכלה פועלים בנושא, מבררים היטב על הצד השני על המשפחה וטיבה, ומגיעים לכלל החלטה, והנה למרבה הפלא גירושין היו מקרים ספורים בלבד בדורות עברו, למותר לציין כי ברוב המקרים היו ההורים בני דעת ונתנו עיניהם לבדוק היטב לפי צורך בנם או ביתם, ומשכך כאנשים בוגרים הנותנים לב אל העיקר, בררו העיקר הניחו הטפל.

אמנם לעיתים רוח שטות נכנסה בהורי בחור או בתולה, ומשכך לא נגמר הדבר בכי טוב.

להלן מעשה אשר שח כמוהר"ר משה מנצור זצוק"ל (אביו של מו"ר ראש המוסדות שליט"א), אשר אירע בעירם, רבי משה התגורר בעיר "סדה", או "אלפתחה" בשמה העתיק, העיר שייכת לנפת כ'ובאן מדרום מזרח לירם. עיירה זו נמצאת באחד המקומות היפים ביותר בתימן, אזור זה משופע בנחלים ומעיינות ושטחי גידול חקלאיים.

יהודי המקום היו אנשים נכבדים ואצילים עד מאד, עד כי נשות המקום היו משתבחות, כי בכתובתן היו נפסק כי לא תלכנה הנשים לחטוב עצים. כי אף שבדרך כלל היא מלאכת הנשים. בסדה לרוב כבודן וסלסולן, לא היה יאה שתלכנה לחטוב עצים.

והנה היה בחור מבני העיר אשר גמר בדעתו לישא אשה פלונית, כנהוג נפגשו ההורים משני הצדדים, נתרצו ביניהם על כל התנאים, וקבעו זמן לאירוסין.

ביני וביני אבי הנערה עזב את העיר, והלך אל העיר "דמאר" לצורך עסקיו וענייניו. הימים ימי הפורים, אבי הכלה התארח בבית משפחה מסויימת, אשר השקו אותו שיכר רב, ותפסו קנין עמו עבור בתו. ולא זו ממש עד שקבעו תאריך לנישואין לחדש אב.

אבי הבת חזר לביתו, ואמר לאשתו ולבתו כי הוא שידך אותה לפלוני אלמוני, בעיר דמאר. וכי קבעו הנישואין לחדש אב. הבת והאם בכו בכיה רבה על מעשהו של האב, מפני שהבחור הראשון הוא ממשפחה מיוחסת, וזכו לשני שולחנות, כולם חכמים גדולים ועצומים בתורת משה, ועשירים גדולים אף שמלאכתם עראי. ואילו זה השני אינם יודעים אודותיו מאומה, מה שיגו ומה שיחו, מה מעשיו והליכותיו, ואם בתורת ה' חפצו. כי בחירה מתוך שכרות היין עליה נאמר "לץ היין הומה שיכר וכל שוגה בו לא יחכם", ומסתבר שלא בכדי השקו את האב ע"מ שישכים לשידוך, הבינו הכלה ואמה כי אם היה האב פיקח לא היה מסכים לכך, ולא רק בגלל שכבר סיכמו תנאים עם חתן אחר... ובייחוד לפי מנהג כתובתן

משפט האש - חכמי ישראל בתימן בזמן ממלכת חמיר

ליטוע אמת בתחילתו...
ובכן כך מתואר משפט האש שנעשה בין עובדי האלילים, לבין החכמים בתימן בעת ההיא. "כפי שמוסרים אנשי תימן אש הייתה קיימת בארצם על פיה היו חורצים משפט לאשורו, בכל ריב ומצה. וכו', החמיארים אפוא יצאו לקראת האש ופסיליהם, ואליהם בידם, ושני חכמי ישראל הופיעו כשספרי התורה כרוכים בצוואריהם, ככליל תפארת. שני הצדדים התיישבו במקום בו הייתה רגילה האש לצאת, והי בהתלקח האש, וישבו החמיארים לאחוריהם מפחד האש, ברם אלה שעמדו מסביבם לחצו עליהם והאיצום לחגור עו, ולהתקרב ללוע האש. האש אחזה בחמיארים ואכלה אותם ואת פסיליהם ואת אליליהם, ואולם שני החכמים נכנסו בשלום ויצאו בשלום, כשאגלי זיעה יורדים ממצחם, וספרי התורה עוד תלויים בצוואריהם, והי בראות החמיארים את הפלא הזה ויאותו לקבל עליהם את דת המלך, וככה מצאה לה היהדות מהלכים בתימן" (חיים שוורצבאום מחניים צ"ב התשכ"ד).

"כתובת חמיארים"

במדור דברי הימים הקודם כתבנו אודות היתכנות כי התנא שמעון התימני היה בר פלוגתתם של רבי יוסי, רבי טרפון, ורבי עקיבא, מוצאו מתימן. וכי הוא החכם התימני הראשון הידוע לנו. מטבעם של דברים אם נכונה הידיעה, א"כ יתכן ואף בתקופת התלמוד שמשו חכמים בתימן, אך שמם לע"ע לא נודע לנו.

חכמים נוספים הידועים לנו מימי קדם, תועדו ע"י ההיסטוריון הערבי "אבן השאם".

כפי שפרסמנו בעבר טרום ה"אסלאם" הידוע לשמצה [אף שהוא חלק מהדרך לוויה ה' למלך על כל הארץ שהרי "בזכות" האיסלאם הם מאמינים באל אחד, כפי שכתב הרמב"ם באגרת תימן], רוב הגויים היו עובדי אלילים, גם בתימן היו תושבי המקום עובדי אלילים, והיתה האש להם לאלהים.

בתקופה ההיא שלטה בתימן ממלכת חמיר, אשר בירתה היתה העיירה ט'פאר, הסמוכה לעיר ירים. בשלהי ממלכה זו התגירו שני מלכיה האחרונים, אסעד אבו כרב, ויוסף דו נואס.

כאשר רצה אסעד אבו כרב להפריש בני ממלכתו מעבודת האלילים, אחר שהכיר בה' ע"י הכרתו עם חכמי ישראל, ערך את משפט האש. תיאורו נשתמר בידי הסטוריונים ערביים בני אותה תקופה, אשר כדרכי מזימתם כמובן ניסו לשתול בדבריהם כי דתם היא עיקר, אך כפי שכבר אמר רבי יהודה לוי למלך כוזר, כי כל האמונות תולדות משענתם תחילה וראש ביהדות, ומאחר ולשקר אין רגלים וחייבים

כפי שכבר כתבו חוקרי התקופה ההיא, רוב מקבלי דת היהדות מבני החמיארים לא קבלו לחלוטין, ולא התגירו ממש. אלא מכוחה התנזרו מעבודת אלילים, ועבדו לאלהי השמים והארץ.

מ"מ אנו למדים כאן על עוד שני חכמים קדושי עליון מחכמי תימן מתקופת ממלכת חמיר, אשר נעשה בהם נס כפי שנעשה לאברהם אבינו ולחנניה מישאל ועזריה.

**בשורה משמחת לציבור שוחרי התורה והמוסרה
אברכים ובני ישיבות גדולות
על מיום**

**"מסורת רבתינו"
שנה שנייה**

**לכתיבת מערכות בהלכה ומנהג במסורת ובמשנת רבנותינו חכמי תימן
ועל צבאם הודן ומאורן של ישראל
רבינו דוד מזרחי (משרקי) זיע"א
בעל שתילי זיתים ושא"ס**

מקום ראשון
(זוכה אחד)
₪5,000

מקום שני
(שני זוכים)
₪2,500

מקום שלישי
(חמישה זוכים)
₪1,500

מקום רביעי
(חמישה זוכים)
₪1,000

כללי ההשתתפות:

- א. על המאמרים לעסוק במשנתם ההלכתית של רבנותינו חכמי תימן או במנהגי תימן בלבד
- ב. המאמרים יוגשו מוקלדים בלבד לתיבת לכתובת המייל 5400950MS@GMAIL.COM
- ג. גופן גודל 12 מינימום 3 עמ' ולא יותר מ6 עמ' A4
- ד. חובה לציין בראש המסמך שם ומשפחה מספר פלאפון זמין ושם הכולל/ישיבה גדולה.
- ה. מאמרים יתקבלו עד ש"ו באב התשפ"ו בלבד.
- ו. המערכת שומרת לעצמה את הזכות לפרסם את המאמרים או חלק מהם כראות עיניה.
- ז. המלגות יחולקו במעמד מיוחד, וקבלת המלגה מותנית בהשתתפות במעמד.

איגוד בני הישיבות "מסורת" ק"ק תימן

ישועה באהל צדיקים

"שח כה"ר הגאון
רבי שלמה קרח זצוק"ל
כמה חדשים
קודם שנלב"ע
לפני שבע עשרה שנה
חשתי כאבים עזים,
לא יכלתי לתפקד לגמרי,
ביקשתי מהנהג
שקודם שניסע לביה"ח
ייקח אותנו
לציונו של הרב,
בתוך דקות ספורות
כל הכאבים התפוגגו
לא היה טעם להמשיך
לבית החולים
ועד היום לא טיפלתי
בבעיה הזו כי איננה"

אי"ה ביום חמישי ב' אב התשפ"ה
יומא דהילולא של מוריננו ורבינו עטרת ראשינו
גאון רבני תימן בדור האחרון

ניתן להעביר
שמות לתפילה
עד
יום שני כ"ח תמוז
0583200334
בין השעות
14:00-14:30
או למייל
mosera7156287@gmail.com

מרון רבינו **יוסף צובירי** זצוקל"ה
נתכנס לעצרת תפילה וזעקה לישועת הכלל והפרט

על ציונו הקדוש
בבית החיים ירקון - תל אביב
(גוש 6 אזור 9 שורה 16)
בשעה 18:30

אשר נודע כמקום המסוגל לרפואה שלימה, זיווגים, וזש"ק
ורבים נושעו בתפילתם
בהשתתפות גדולי תלמידיו שיעתירו בתפילה
אמה להשאר מאחור? בא להצטרף לרבים שכבר נוסעו! הבטח את מקומך

בעז"ה יצאו
אוטובוסים
(מקומות שמורים
בתאום מראש)

<<<

גדרה
יציאה בשעה 17:30
0556748235

ראש העין
יציאה בשעה 18:00 בדיוק
0548532922

אלעד
יציאה בשעה 18:00 בדיוק
0504100599

רחובות
יציאה בשעה 17:30 בדיוק
0583200334

דרכי הגעה

ראש העין
קו 27 או 37
ומשם קו 21 או 21א
(נסיעה כחצי שעה)

בני ברק
קו 92 82 20 לתחנה ביה"ח בלינסון
ומשם קו 21 או 21 א לבית העלמין
(כ-20 דקות בסה"כ)

ירושלים
קו 427 מתחנה מרכזית קומה 3 רציף 319
לכוון תחנת רכבת קרית אריה
משם קו 21 א לבית החיים ירקון (כשעה נסיעה)